

”Toppningsstudien”

- En kvalitativ analys av barn och ledares uppfattningar av hur lag konstitueras inom barnidrott

FoU-rapporter

2003

1. Idrott, kön och genus – en kunskapsöversikt
2. Man vill ju inte att föreningen ska dö – en studie om idrottens föreningsledare våren 2003 (Anders Rönmark)
3. Etnisk mångfald och integration – visar idrotten vägen? (Jesper Fundberg)
4. Möjligheten till motion och fysisk aktivitet – lika för alla?
5. Kvinnor och män inom idrotten 2003 – statistik från Riksidrottsförbundet

2004

1. Ätstörningar – en kunskapsöversikt (Christian Carlsson)
2. Kostnader för idrott – en studie om kostnader för barns idrottande 2003
3. Varför lämnar ungdomar idrotten – en undersökning av fotbollstjejer och – killar från 13 till 15 år (Mats Franzén, Tomas Peterson)
4. IT-användning inom idrotten (Erik Lundmark, Alf Westelius)
5. Svenskarnas idrottsvanor – en studie av svenska folkets tävlings- och motionsvanor 2003
6. Idrotten i den ideella sektorn – en kunskapsöversikt (Johan R Norberg)
7. Den goda barnidrotten – föräldrar om barns idrottande (Staffan Karp)
8. Föräldraengagemang i barns idrottsföreningar (Göran Patriksson, Stefan Wagnsson)

2005

1. Doping- och antidopingforskning
  2. Kvinnor och män inom idrotten 2004 – statistik från Riksidrottsförbundet
  3. Idrottens föreningar – en studie om idrottsföreningarnas situation
  4. Toppningsstudien – en kvalitativ analys av barn och ledares uppfattningar av hur lag konstitueras inom barnidrott (Eva-Carin Lindgren och Hansi Hinic)
- ISBN 91-975766-0-3

Rapporterna kan beställas från Riksidrottsförbundets kundtjänst – kundtjanst@rf.se eller tel 08-699 62 03. De kan också hämtas från RF:s hemsida, www.rf.se.

ISBN 91-975766-0-3

9 789197 576604

Förord

”Idrott för barn ska vara lekfull, allsidig och bygga på barnens egna behov och förutsättningar samt ta hänsyn till variationer i utvecklingstakt.” Så beskriver vårt idéprogram Idrotten vill hur idrottsrörelsen vill bedriva sin verksamhet för barn. Där slås också fast att *”för barn är tävlingen ett naturligt inslag i idrotten, liksom i leken. Men den måste bli just en del av leken och ha som mål att barn har roligt och lär sig idrotten.”*

Att sitta på bänken och titta på när kamraterna spelar är för de flesta barn varken roligt eller lärorikt. Ändå vet vi att det förekommer, att det finns ledare som tidigt börjar ”toppa” sina lag för att vinna snabba segrar och struntar i, eller är omedvetna om, att de därmed kanske får vissa barn att tröttna. Deras berättelser får vi med jämna mellanrum läsa i media.

Men ”toppning” är inget entydigt begrepp, det finns ingen klar definition. Det kan uppfattas olika av olika människor. Inte minst kan ledare och barn tolka det som verkligen sker på och bredvid plan på olika sätt. Barnen själva kan, utifrån sina egna motiv att idrotta, ha skilda synsätt. Och naturligtvis finns det också en åldersfaktor – de allra flesta tycker sig nog kunna acceptera en ökande differentiering efter talang och ambition med stigande ålder.

Diskussionen om ”toppning” är med andra ord inte helt okomplicerad. Men den är viktig att föra om vi ska kunna utforma en barn- och ungdomsidrott som utgår från de ungas egna behov och önskemål, och skapar ett livslångt idrottsintresse. På så sätt är den också en central del i Handslagets strävan att öppna idrottens dörrar för fler och få dem att stanna längre.

Eva-Carin Lindgren och Hansi Hinic vid Högskolan i Halmstad lämnar med denna studie ett bidrag till den diskussionen. De har intervjuat ett antal såväl 10- till 11-åriga barn inom några lagidrotter och deras ledare för att få en bild av hur de ser på frågan om ”toppning” utifrån en egen, ganska vid definition.

Studien säger naturligtvis ingenting om hur vanligt, eller ovanligt, den här typen av selektion är inom barnidrotten. Det är inte heller dess syfte. Däremot kan den ge nya insikter om att allt vi som idrottsledare gör kanske inte uppfattas som vi själva tror och inte minst att vara medvetna om och tydliga i var vi står.

*Anders Lundin
Riksidrottsförbundet*

Författarnas förord

Vi vill tacka alla som medverkat i studien. Först och främst riktar vi ett varmt tack till alla barn och ledare som hjälpt oss att få så rik information som möjligt genom alla intervjuer. Utan våra fantastiskt duktiga studenters hjälp med insamlingen av data, Rikard Fahlén, Magnus Olofsson och Michael Wernersson som studerar vid det idrottsvetenskapliga programmet på Högskolan i Halmstad, hade vi aldrig hunnit bli färdiga inom rimlig tid. Ett stort tack för det killar! Slutligen vill vi även tacka Mattias Hjelmberg som varit ett bollplank från första till sista stund i undersökningen.

Innehåll

Bakgrund.....	6
Metod	8
Etiska övervägande, urval och datainsamling	8
Intervju.....	8
Dataanalys	9
Barnresultat.....	10
1. Att konstruera laget	10
1a. Lagindelning på träning	10
1b. Laguttagning till matcher	10
1c. Positioner	11
2. Att fördela speltiden	12
2a Jämn speltid	12
2b Ojämn speltid	13
3. Att kunna påverka	13
3a. Inflytande över träningsupplägg	13
3b. Inflytande över laguttagning	14
3c. Inflytande över positioner	14
3d. Inflytande över speltid.....	15
Ledarresultat.....	16
1. Tränarfilosofi.....	16
1a. Social- och lärandeinriktning.....	16
1b. Prestationsinriktning.....	16
2. Att konstruera laget	17
2a. Indelning på träning.....	17
2b laguttagning till matcher.....	17
2c. Positioner.....	18
2d. Uppflyttning av spelare	19
3. Att fördela speltiden	19
3a. Jämn.....	19
3b. Ojämn	19

4. Att känna påtryckning	20
4a Föräldrar	20
4b Barn	20
Jämförande resultat	22
Diskussion.....	23
Praktiska och forskningsmässiga implikationer.....	26
Bilaga 1	29
Intervjuguide.....	29
Ingångsfrågor till barnen.....	29
Bilaga 2	30
Intervjuguide.....	30
Ingångsfrågor till ledarna	30

BAKGRUND

Argumenten för att fysisk aktivitet har en positiv inverkan på hälsan och välbefinnandet är idag välgrundade. Då fysisk aktivitet har en så stor inverkan på hälsa och välbefinnande är ett av de nationella målen för folkhälsan att öka fysiska rörelsen bland barn, vilket innefattar både mer fysisk rörelse i skolan och under fritiden (SOU 2000:91). En positiv fritid i form av fysisk aktivitet och idrott är en av de viktigaste hälsofrämjande verksamheterna för barn eftersom dessa aktiviteter erbjuder många möjligheter för barn att utvecklas fysiskt, psykiskt och socialt (American Academy of Pediatrics, 2001; Engström, 2004; Lindgren, 2002).

Idrottsrörelsen är Sveriges största folkrörelse som involverar många barn och ledare i olika former av fysisk aktivitet. Rörelsen har som idé att idrott är fysisk aktivitet som alla kan praktisera i syfte att tävla, ha roligt och förbättra hälsan (Riksidrottsförbundet, 1995). Idrotten har därför ett brett syfte, både att främja goda idrottsliga prestationer och att främja hälsan. Med barnidrott menas idrott för barn upp till tolv års ålder och syftar till att barnen skall få lära sig olika idrotter och därigenom få utveckla fysiska grundfärdigheter. För barn skall tävlingen utgöra en del i leken där målet är att de har roligt och lär sig idrotten (Riksidrottsförbundet, 2004). Verksamheten för barn ska utformas så att de kan lära sig idrotten, anpassas till deras prestationsnivå, vara lekfull och ske på barnens villkor och bidra till ett livslångt intresse för idrott (Patriksson, 1987; Riksidrottsförbundet, 1995; Saffici, 1998). Dessa direktiv har inte alltid varit normgivande för barns idrott i en del föreningar, vilket kan bero på det idrottsliga kontext ledarna verkar i dvs. inom olika idrotter florerar det olika värderingar och traditioner som kan påverka barnverksamheten (Redelius, 2002). Det tycks som att prestationsinriktningen inom idrotten inte bara är till för de vuxna utan denna typ av verksamhet, där vinna och framgång är i fokus, har sjunkit allt lägre ner i åldrarna. Denna tävlingsfostran strävar efter en selektion och rangordning bland barnen, vilket kan bidra till en viss utslagning (David; 1999; Peterson, 2004a).

Forskning har visat att ledare inom barnidrotten är resultatorienterad eftersom de anser det vara viktigt att vinna och nå framgång.

Detta oavsett om de var ledare för elitinriktade eller breddinriktade lag. Det fanns heller ingen påtaglig skillnad i uppfattningen av att vinna mellan manliga och kvinnliga ledare (Redelius, 2002). Forskning har konsekvent visat att individers uppfattning av, och tilltro till, den egna kapaciteten eller kompetensen starkt påverkar deras motivation och självkänsla (DuBois, Tevendale, Heather, Burk-Braxton, Swenson & Hardesty, 2000; Horn & Harris, 1996). Det betyder att barn som värderar idrott högt, men inte upplever sig vara tillräckligt duktiga eller kompetenta kommer att utveckla en lägre självkänsla (Hinic, 2004), blir mindre motiverade och känner mindre glädje i idrotten vilket i sin tur kan påverka att de väljer bort att idrotta och vara fysiskt aktiva (Wong & Bridges, 2001). Barns motivation kan starkt påverkas av hur ledare reagerar på barnens försök att hantera idrotten (Brustad, 1992). Likaså kan ledarens faktiska beteende och barnens uppfattning av ledarens beteende påverka om barnet väljer att delta i idrott eller inte (Smoll & Smith, 1989). Det är också troligt att många barn idag har en föreställning av att idrott inte i första hand är en glädjefull lek pga. allvaret inom idrotten. Barn fostras således till att acceptera rangordning, utslagning och att förknippas med framgång samt att prestera bra (Redelius, 2002).

Det tycks som om det är viktigt att undvika tidig specialisering eftersom det finns både fysiologiska och psykologiska risker med det (David; 1999; American Academy of Pediatrics, 2000). Studier (Glamser & Vincent, 2004; Peterson, 2004b) har pekat på att det som påverkat selektion inom lagidrott är den fysiska mognad som barnen hunnit uppnå och är inte självklart relaterat till kompetens och färdigheter inom idrotten. Det betyder att de som är födda sent på året, och därmed mindre fysiskt mogna i en årskull, blir missgynnade och mindre uppmunttrade än de tidigt födda. Forskning visar även att selektionen börjar redan i föreningarnas barnverksamhet i 5-12 års ålder (Peterson, 2004b). Anledningen till selektion är att inom idrotten handlar det om att vinna (Redelius, 2002) och många vuxna har trott att de kan avgöra vilka som är talanger under barnaåren. Detta kan dock missförstås eftersom det svårigen går att veta det innan puberteten (Schelin, 1995; Wolff

& Menez, 2003). Förutom att en sådan selektion kan bidra till att idrotten går miste om många talanger, (Peterson, 2004b) så strider detta förfaringsätt mot idrottens idé om hur barnidrott skall bedrivas (Riksidrottsförbundet, 1995). Istället för selektion förespråkas att alla barn skall få vara med och att de skall få en bred och allsidig rörelseerfarenhet. Ett sätt att stimulera detta bland barn är att låta dem bedriva fler idrotter samtidigt och inte specialiseras på en idrott. Ett deltagande i fler idrotter under barn och ungdomsåren har även visat sig varit vanligt förekommande bland elitidrottare i Sverige och dessutom har var tredje A-landslagsuttagen hållit på med mer än tre idrotter under uppväxten (Eriksson, 2001).

”Toppning” skulle kunna ses som en form av selektion. Med anledning av den bristfälliga forskningen rörande ”toppning” görs här en egen definition av vad detta fenomen kan vara och därmed även vad som avses att studera i denna studie. ”Toppning” är den typ av selektion där lagen konstitueras (formas) utifrån att en eller flera individer betraktas av tränaren eller ledaren som den eller de bättre vid ett givet tillfälle och får på så vis en eller flera av följande fördelar under match: en given plats i laget, mer speltid eller av spelare betraktat en attraktivare spelposition. Det är när alla barn inte får vara med på samma villkor inom idrotten, genom exempelvis ”toppning”, som barn lär sig om de är tillräckligt bra eller inte (Redelius, 2002). Det kan ifrågasättas om detta sätt att organisera barnidrotten på främjar Riksidrottsförbundets (RF:s) direktiv. Det kan också betvivlas om det verkligen främjar till en

bättre självkänsla och en positiv personlighetsutveckling, hälsa, välbefinnande bland alla barn och samtidigt ger ett antal positiva upplevelser som kan vara viktiga för att få dem att fortsätta idrotta och vara fysiskt aktiva. Få kvalitativa studier, om några, med fokus på ”toppning” har gjorts. Däremot finns det studier som tangenterat fenomenet. Kunskap om ”toppning” kan ge möjligheter att bättre förstå hur barn och ledare tänker om hur de största lagidrotterna för barn organiseras av ledarna. Detta kan i sin tur kunna generera i ytterligare argument för att strukturera barnidrott efter barnens behov istället för de vuxnas. Några frågeställningar som studien vill besvara är:

1. Förekommer ”toppning”?
2. På vilket sätt ”toppas” lagen? (Hur)
3. I vilka sammanhang förekommer ”toppning”? (När)
4. Vad är det som gör att ”toppning” förekommer? (Varför)
5. Vad lär sig barnen av ”toppning”?
6. Undviks ”toppning”?

För att kunna få svar på dessa frågor så ärligt som möjligt har vi valt att inte fråga intervjupersonerna direkt om fenomenet toppning utan haft ett bredare perspektiv dvs. hur barn och ledare ser på lagidrott för barn. Syfte med studien var därför att beskriva a) hur barn erfar deras idrottslags konstituerande före och under matcher och b) hur ledare uppfattar hur de konstituerar lagen inom barnidrott före och under matcher.

METOD

En kvalitativt inriktad forskningsansats, fenomenografi, valdes därför att fokus var på barns och ledares erfarenhet och uppfattningar och således få data om hur de tänker, reflekterar beträffande deras erfarenhetsvärld (Pramling Samuelsson & Asplund Carlsson, 2003). Fenomenografi kan definieras som en forskningsansats som syftar till att studera hur människor uppfattar ett speciellt fenomen i omvärlden (Marton & Booth; 1997; Svensson, 1997; Wenestam, 2000). När man utgår ifrån barnens erfarenhet i den idrottsliga praktiken handlar det om att studera lärandet. Det barnet erfar speglar sedan vad de lärt sig genom att de agerar och reagerar med utgångspunkt i tidigare erfarenheter och det sätt på vilket idrotten i denna framstår och uppfattas av barnet (Pramling Samuelsson & Asplund Carlsson, 2003). Meningen är att denna forskningsansats skall lyfta fram barnens och ledarnas subjektiva syn på och deras sätt att skapa förståelse av idrottslagens konstituerande före och under match. Utgångspunkten är att barnen såväl som ledarna kan tolka denna företeelse på olika sätt (ibid.).

Etiska övervägande, urval och datainsamling

Då tanken är att få en så stor variation som möjligt av människors uppfattningar av detta fenomen gjordes ett strategiskt urval (Fridlund & Hildingh, 2000). Vilket innebar att välja ledarna utifrån olika idrotter och olika stora samhällen i Halland samt kön. I tabell 1 framkommer också ifall de har ledarutbildning eller ej samt om de är föräldrar.

Tabell 1. Karaktäristika över ledarna (N=12).

KARAKTÄRISTIKA	KVINNLIGA LEDARE	MANLIGA LEDARE
Idrott		
Fotboll	2	2
Innebandy	2	2
Ishockey		2
Handboll	2	
Samhälle		
Stad	3	5
Landsbygd	3	1
Ledarutbildning		
Ja	4	5
Nej	2	1
Förälder		
Ja	4	6
Nej	2	0

Det strategiska urvalet bland barnen som gjordes utgick från samma variabler som ledarna. De lagidrotter som valdes ut var de tre största lagidrotterna i Sverige bland flickor respektive pojkar sett till antalet utövare. Idrotterna var fotboll, innebandy och ishockey bland pojkarna och fotboll, innebandy och handboll bland flickorna. Se tabell 2.

Tabell 2. Karaktäristika över barnen (N=24).

KARAKTÄRISTIKA	FLICKOR	POJKAR
Idrott		
Fotboll	4	4
Innebandy	4	4
Ishockey		4
Handboll	4	
Samhälle		
Stad	6	10
Landsbygd	6	2

Innan studien startade ansöktes om etiskt tillstånd att få genomföra studien vid Etiska prövningsnämnden vid Lunds universitet, vilket godkändes. De tolv föreningar som valdes ut var inte några stora elitföreningar utan var små och medelstora breddföreningar från hela Halland. Hallands Idrottsförbund hjälpte till i processen att välja ut föreningarna.

De valda föreningarnas kansli/ordförande kontaktades via telefon för att kunna få telefonnummer till ledare som tränade barn i 10-11 års ålder. Ledarna kontaktades för en förfrågan om deltagande i studien och för en eventuell bokning av tid och plats för intervju med dem. Därutöver informerades ledarna om studien. Därtill tillfrågades ledarna om de kunde välja ut två barn, nr 2 respektive nr 8 från deras telefonlista över barnen så att intervjuaren skulle kunna kontakta barnens föräldrar. Från varje förening valdes en ledare och två barn, totalt tolv ledare och 24 barn ut för en intervju.

En förälder till varje intervjuperson kontaktades via telefon för en förfrågan om deras barn fick delta i studien. I samtalen med föräldrarna informerades om studien. Ett brev med utförligare information samt en svarsblankett angående samtycke till att delta i studien skickades till föräldrarna, där både barn och förälder skulle skriva under. Svarsblanketten togs med av barnet till intervjutillfället. Informationen i samtalen och i breven innefattade bland annat vad studien gick ut på, att det var frivilligt för

barnen att delta, att intervjuerna spelades in på band men behandlades konfidentiellt samt att informanterna hade rätt att när som helst avbryta intervjun om så önskades.

Intervju

För att kunna studera samma fenomen bland informanterna utgick intervjuerna från en semi-strukturerad intervjuguide, dvs öppna frågor som försöker ringa in det fenomen som avsågs att studera (Kvale, 1997). Däremot kunde olika följdfrågor komma till beroende på hur intervjun fortskred. De semistrukturerade intervjuguiderna, en för barn (bilaga 1) och en för ledarna (bilaga 2), konstruerades. För att testa intervjuguidens hållbarhet genomfördes en pilotintervju på en 11-årig pojke i ett fotbollslag i Halmstad. Efter pilotintervjun justerades några frågor, därefter lades det till några nya frågor. Slutligen granskades intervjuguiden av uppdragsgivarna, RF, vilka lade till ytterligare några frågor. I syfte att få så reflexiva¹ och detaljerade beskrivningar som möjligt av intervjuerna försökte forskargruppen diskutera hur intervjuerna egentligen skulle gå till, vad som intervjuaren behövde tänka på och planera innan och under själva intervjutillfället. Därtill diskuterades intervjuerna i forskargruppen vid ett par tillfällen för att intervjuerna skulle få feedback på vad som gått bra och vad som skulle kunna förändras till kommande intervjuer. Det var en process som var nödvändig för att intervjuerna inte skulle fastna i sin förförståelse och vardagskunskap. Istället gavs möjlighet att se vad det som sagts hade för innebörder och hur de skulle kunna ställa vidare följdfrågor i liknande situationer för att fånga mera information (Thomsson, 2002). Detta var extra viktigt vid intervjuandet med barnen, då det är mycket svårt att göra bra intervjuer med barn. I barnintervjuerna framkom det tydligt hur intervjuerna utvecklades efterhand och blev mer informativa. Ytterligare ett sätt som gjordes för att få intervjusituationen så reflexiv som möjligt var att intervjuerna spelades in på kassetband (ibid.). Kassetbanden lämnades sedan till en sekreterare som ordagrant skrev ut intervjuerna. De första barnintervjuerna tog ca 15 minuter varefter de längsta tog upp emot 35 minuter. Ledarintervjuerna varade mellan 20-30 minuter.

Det är viktigt att påpeka att i vissa fall kunde en del intervjuer inte ske helt ostört då intervjuerna valde att genomföra dessa direkt efter träning. Ibland kunde därför höga ljud eller liknande störa intervjuerna. Dock undveks det största störande momentet, åhörare av intervjun, dvs. intervjuerna skedde således i enrum eller på en plats där inga utomstående kunde lyssna på vad som sades.

Dataanalys

Det analytiska arbetet genomfördes i flera steg. Först jämfördes de utskrivna intervjuerna, som skrivits ut av sekreterare, med de inspelade banden för att säkerhetsställa att utskriften var ordagrant utskrivna. Därefter lästes de utskrivna barnintervjuerna några gånger för att få en helhetsbild av det insamlade materialet. Sedan lästes intervjuerna rad för rad i syfte att leta ut saker vilka kunde beskriva uppfattningar av hur lagen förmedlades inför och under match. Därefter jämfördes de olika utsagorna för att kunna hitta liknande uppfattningar och uppfattningar som skilde sig åt. För att kunna få en övergripande bild av hur dessa likheter och skillnader kunde höra samman, grupperades dessa in i lämpliga mönster. Dessa mönster granskades kritiskt, vilket medförde att nya dimensioner hittades. De nya dimensionerna bildade olika kategorier som namngavs utefter minsta gemensamma nämnare gällande deras innehåll. Till sist granskades kategorierna för att hitta övergripande kategorier, beskrivningskategorier, som överordnat beskrev informanternas uppfattningar gällande fenomenet. Beskrivningskategorierna namngavs och beskrevs vad de innehöll. Varje kategori belystes sedan med ett eller flera lämpliga citat. Då framkom ytterligare kategorier som lades till i resultatet.

Analysförfarandet av ledarintervjuerna har till en början utgått från barnintervjuernas resultat för att kunna jämföra hur ledarna har uppfattat samma fenomen. Därefter har analysen varit mer förutsättningslös i syfte att försöka hitta nya infallsvinklar som inte framkommit i barnintervjuerna. Ytterligare analyser har gjorts. Då jämfördes barns- och ledares uppfattningar, hur det förhöll sig mellan olika idrotter och mellan kvinnliga och manliga ledare.

¹ Med reflexiv i denna mening menas att intervjuaren reflekterade över hur intervjun bäst skulle kunna genomföras och över det som intervjuerna sa under själva intervjusituationen för att bättre kunna guida intervjun vidare (Thomsson, 2002.).

BARNRESULTAT

Ur intervjuerna konstruerades tre beskrivningskategorier, där den första beskrivningskategorin har tre kategorier, den andra två och den tredje fyra. Beskrivningskategorierna skildrar barnens uppfattningar av hur laget konstruerades, hur speltiden fördelades samt vilken möjlighet till påverkan de har över konstruktionen av laget och speltiden. Efter varje kategori finns det angett från vilka intervjuer som denna uppfattning har hittats. Uppfattningarna belyses med citat från intervjuerna som också visar från vilken intervju citatet är hämtat från. Ibland har barnen uttryckt olika uppfattningar kring samma fenomen och det beror på att de har olika uppfattningar från deras olika idrotter som de utövar. Det framkommer även i resultatet att en del barn inte har någon speciell uppfattning av ett visst fenomen därför att de helt enkelt inte vet hur saker och ting förhåller sig.

I. Att konstruera laget

Denna beskrivningskategori synliggör barnens uppfattningar av hur lagindelningen gick till när de skulle spela match under träning och när laget skulle delas upp i flera mindre lag. Beskrivningskategorin visar också barnens uppfattningar av vilka spelare som blev uttagna till matcher samt hur de trivdes på olika positioner.

Ia. Lagindelning på träning

Slumpmässigt - jämnt

Det fanns en uppfattning bland en del av barnen att det skedde en slumpmässig indelning av lagen när det spelades match under träning. Det betydde att det ibland blev jämna lag och ibland blev det ojämna lag, men att det oftast råkade bli relativt jämna lag. Det fanns även barn som menade att tränarna delade medvetet in barnen i jämna lag under träningsmatcher, vilket även uppfattades som bra. *Det är kul, för det är inte kul ifall det egna laget är dom dåliga och så kommer de andra och bara skjuter mål hela tiden.*

Färdighet

Andra barn beskrev att ledarna delade in dem i olika lag beroende på vilken skicklighet och färdighet de hade. Syftet med denna indelning uppfattade barnen var att de skulle få träna på

den nivån som de hade kapacitet till. *Då brukar det vara grupper. Dom bästa i en och det är flera grupper i vårt men olika bra. ...så dom bra får spela med dom bra och dom dåliga med dom dåliga.* Det fanns även de lag som bestod av barn från två olika ålderskategorier. I dessa lag delades barnen upp i ett yngre och ett äldre lag vid träningsmatcher, vilket kan relateras till att de som varit med längst och har hunnit utvecklas på flera plan hade den bättre färdigheten. Det fanns barn som trivdes bäst när lagen delades på detta vis därför då uppfattades det att det fanns en möjlighet att visa barnen, som ännu inte hade samma höga kapacitet än, hur spelet skulle gå till på ett bättre sätt. *Jag trivs bäst med ojämna lag, för då kan man här, man kan visa dom hur man gör och sånt.*

Träningsnärvaro

Ett tredje sätt att dela in lagen på var genom att dela in dem utefter hur mycket de hade tränat. När laget delades upp i två lag bestod således det ena laget av dem som hade tränat mest och det andra laget av dem som hade tränat minst. *”Dom tar ut vissa som har tränat jättemycket till ett lag och de andra till ett”.*

Ib. Laguttagning till matcher

Alla barn

Flera av barnen berättade att alla spelarna blev uttagna till matcherna oavsett träningsnärvaro eller färdighet. *Jag tror att det är ganska rättvist och de låter alla få spela oavsett hur mycket de kämpar eller hur bra man är eller så.* Detta uppskattades även av barnen: *för då skall inte någon känna sig att någon kanske är lite sämre än andra.* När det uppfattades att alla fick vara med så fanns det ofta ett rättvist turordningssystem där barnen fick turas om att stå över för att alla barn under en säsong skulle få vara med lika mycket. *Ibland får inte alla vara med på match, men då får ju dom vara med nästa match om dom kan//...// är det tillräckligt många som kan och dom skall välja två stycken som kan stå över då är det stor risk att det blir jag, som har spelat dom sista matcherna.* Det var även viktigt för dessa barn att laguttagningen gick rättvist till *Det är rättvist, men det skulle inte kännas bra om bara vissa skulle bli uttagna//...// om någon sagt*

att inte jag får vara med, det skulle inte kännas så roligt för mig. Om det var så många barn i en förening att de kunde delas in i flera lag uppfattades det av en del att det blev roligare om lagen blev jämna. ”För om det blir ett bättre mot ett sämre så kommer de bättre troligen vinna och då tycker de sämre inte det är roligt”. Anledningen till att alla barn fick vara med berodde även på att antalet spelare i laget var för få för att det skulle kunna ske en speciell uttagning. Nej, vi tar med hela laget där, vi är så få.

Hög träningsnärvaro

Ett av de viktigaste kriterierna att få delta i matcher uppfattades vara att barnen skulle ha varit med på träningarna. Framförallt var det dem som hade tränat mest som blev uttagna till matcher. ”Ja det är dom som tränat mest, dom får vara med på matcherna...//för om man inte tränar får man inte spela match”. Barnen kunde även rättfärdiga detta sätt att dela in lagen på genom att hävda att man måste öva för att få en bättre färdighet och att det blev rättvisare på det viset. Det är bra för att alla måste ju träna...de kan inte bara gå på matcherna och så. De kan inte bara komma för att det är match. Det kunde även ske en indelning i ett ”första lag” och ett ”andra lag” beroende på träningsnärvaron. Även om denna policy fanns så uppfattades det inte alltid som om denna hållning gällde fullt ut. ”Dom tar ut vissa som har tränat jättemycket till ett lag och det andra till ett men jag tyckte jag var med på varje träning men jag fick ändå inte vara med det laget, så jag, så ibland tycker jag det är lite ojämnt”. Det var inte alltid som det uppfattades som någonting positivt bland barnen när de duktigaste barnen som inte tränat inte fick vara med eftersom det då fanns sämre chanser för laget att göra en bra prestation. Vissa barn menade även att det fanns flera kriterier för att få vara med på matcher, men där det viktigaste kriteriet var att de hade varit på träningarna.

Färdighet

Vid viktiga turneringar eller cuper kunde barn med de bästa färdigheterna få spela i den eller de matcher som var viktiga, för att laget skulle kunna ha chansen att gå vidare. Vi brukar säga om det är en jätteviktig match, så pratar vi ihop oss och säger att det kanske är bättre om vi toppar laget, och nästa match –om vi kommer vidare så kanske dom som inte fick vara med spela först, och det tycker jag är bra. Ibland var

barnen osäkra på hur laguttagningen verkligen gick till. Ett sådant exempel var då ett barn som trodde att alla fick vara med, men där det senare under intervjun framkom att de som var duktigast, som även var ett år äldre, och inte fick stå över matcher eftersom laget behövde dem för att kunna prestera bra och helst vinna. Det är alla (som får vara med), jag tror alla får stå över någon match i alla fall. Det tror jag. //...//Det är olika, men de, -93:orna – som är duktigast dom har inte fått stå över någon match ännu. Vi behöver liksom dom när vi spelar, så vi kan göra mål //...//dom kan ju göra lite mål i alla fall, så vi kan vinna serien i alla fall. Som framkom av tidigare citat så ansågs toppning vara positivt. En negativ uppfattning av toppning kunde även uttryckas av de barn som ansåg sig tillhöra de bättre i laget. De menade att det blev orättvist ifall det bara blev de som var lite sämre som var tvungna att stå över någon match. För jag har aldrig fått stå över någon match, och det skulle jag kunnat göra gott och väl. Jag vill vara med och spela och så och dom behöver mig, men jag tycker det är lite taskigt mot dom som får stå över för dom vill ju också spela.

Slumpmässigt

En del av barnen uppfattade även att det inte fanns någon tanke bakom laguttagningen utan vem som hamnade i ett speciellt lag berodde helt och hållet på tillfälligheten. ”Det är bara en slump...liksom inte, dom placerar ju inte alla dom bästa i ett lag och sedan mellan och dom dåligaste.

Ic. Positioner

Fasta

Vissa barn beskrev att de för det mesta hade fasta positioner på matcher och att det bara var när tränarna ville pröva på någonting nytt som de fick pröva på någon annan position. Vi har väl våra positioner, som vi alltid brukar ha samma, men ibland så får de (tränarna) sådana här idéer och byta plats på allting och se hur det går. Barnen som oftast spelade på en position uppfattade att de blev fördelade på en speciell position pga att de hade speciella färdigheter för just denna position...fast jag spelar ju på olika där (inom fotboll) men jag spelar ändå mest på mitten, för jag springer bra, så då får man springa upp och ner hela tiden. Det fanns barn som trivdes med att bara spela på en position.

Alltid back//...Det tycker jag är roligast//...//att försvara målvakten och att försöka få spelare borta från målet och att det blir mycket kropps-kontakt. En del barn ville hellre spela på någon annan position än de brukade spela på. Jag brukar vara kant men det är roligare att spela höger eller vänsternia. Vissa barn uppfattade även att det fanns spelare i laget som spelade på positioner som de egentligen inte ville spela på. Speciellt att spela back ansågs inte som en attraktiv position. "Ja vi är inte särskilt många backar, så en del får, på matcherna till exempel då brukar det vara några som ok jag kan vara back. Typ ingen vill det". Det kunde också vara så att barnen helt enkelt hade tröttnat att spela på samma position. Ofta back, väldigt ofta back, för dom tycker jag är bra där, men jag gillar mest att spela topp//...//för om man har spelat på ett ställe hela tiden på en match så blir man trött på den nästa match och jag brukar alltid bli trött på att vara back men jag får också vara på mitten och så ibland. Eftersom det inte förekom så mycket byte av positioner blev de specialiserade på vissa positioner vilket kunde resultera i att det inte fanns så många andra att välja mellan. Vi har bara två målvakter så jag får alltid vara målvakt när det är match. En form av toppning kan vara när det blir självklart för vissa spelare att alltid få spela på en viss position, vilket medför att andra inte får samma möjlighet. Alla vet i laget att när det är matcher och sånt så ställer dom sig inte på den platsen för dom vet att jag står där, för det är jag bäst på". Vissa av barnen som spelade på flera positioner trivdes bäst på den positionen som de oftast spelade på och som de kände sig duktigast på. "Jag brukar spela forward eller center. Jag är nog bäst på forward, så det tycker jag är roligast".

Varierande

Det fanns även barn som menade att de helt enkelt turades om från match till match att spela på olika positioner, vilket även uppfattades vara rättvist: Om några är backar en match så när det nästa gång är match så får de vara center och så byter vi. Det är ganska många som vill vara forward och center så då kanske bara några får spela på dom och några andra bara på back. En del av barnen beskrev att de brukade spela på fasta positioner men de fick spela på andra positioner när det blev någon som inte kunde delta på matchen. För att spelarna inte skulle bli osäkra på nya positioner kunde de därför få spela på

olika positioner under träningarna. Men ibland så om våra backar är borta så måste han sätta in någon som kan vara back och då får jag ibland vara back i stället för mitt som jag är oftast när jag är utspelare//...// så då får någon ta de positionerna dom inte riktigt är vana vid men vi har ju tränat på andra positioner på träningarna också.

2. Att fördela speltiden

Denna beskrivningskategori synliggör informanternas uppfattningar av hur speltiden fördelades bland spelarna under matcherna.

2a Jämn speltid

Rättvisa

Vissa barn uppfattade att ledarna fördelade speltiden bland spelarna på ett så jämnt och rättvist sätt som möjligt. Detta oavsett om en match var jämn i slutet och oberoende av spelarnas kompetens. "vi brukar få spela alltså ganska likt, dom försöker göra så att vi får lika mycket tid alla//...// dom försöker så där så det blir rättvist. Det var viktigt för barnen att speltiden fördelades jämn mellan spelarna så länge de var yngre. Ju äldre de blir uppfattades det däremot att en rättvis fördelning inte var så viktigt där prestationen kommer att få större utrymme vid speltidsfördelning. Jag tycker det är viktigt att alla får spela lika mycket, ifall man är så här ung fast sen när man blir större så blir det ju inte lika mycket på lek. Vissa spelar ju bara för pengar nu för tiden.

Kedjebyten

Byten kunde ske genom att hela lagdelar så som forwards och backar byttes samtidigt. "...vi har ju först en forward grupp som byter sen har vi en centergrupp och så en back grupp, så man får vara back under hela matchen. Även om det var en viktig matchsituation i slutet av matchen uppfattades denna jämna fördelning av speltiden under match. "alla får spela lite, jag tror det. Det spelar ingen roll vilka av spelarna, det sista tio minuterna". Barnen uppfattade att det var en ren tillfällighet ifall de råkade få mer speltid än kamraterna. "Det är slumpen som avgör//...// men så har jag pucken just då jag skall byta, då kan jag inte åka och byta direkt".

2b Ojämn speltid

Bästa spelare

En del av barnen uppfattade att det var de bästa spelarna som fick spela mest. Det kunde vara de som hade bäst fysisk kapacitet *...vissa blir trötta och då måste dom ju gå ut och vissa kan liksom spela matchen ut och knappt bli andfädda eller vad man skall säga.* Det kunde även vara de som hade en idrottspecifik kompetens och på så sätt kunna påverka matchbilden till lagets fördel. *”Jo vissa som är kanske så här jätteviktiga, så kanske de får spela lite längre ifall man ligger under, får de vara inne rätt länge för att vi kanske ska försöka få ett mål eller nåt”.* Likaså uppfattades att de yngre i laget fick spela minst pga att de inte var tillräckligt duktiga. *Dom kan knappt hålla i bollen och så. Dom är mer på mål och vill inte rulla eller någonting. //...//man vill ju helst vinna guld då, därför tar man in stora spelarna och vi vill vinna då.* Det uppfattades även vara de bästa spelarna i laget som fick avsluta ifall de låg i underläge. *”Om vi ligger under med jättemycket mål och det är ett bra lag vi spelar mot, så ibland så toppar vi”.* Om laget spelade i cuper och det gällde en viktig match för att kunna gå vidare så brukade barnen komma överens om att det var bäst att de bästa i laget skulle se till att laget gick vidare. *”Om det är en jätteviktig match, så pratar vi ihop oss och säger att det kanske är bättre om vi toppar laget och nästa match om vi kommer vidare så kanske dom som inte fick vara med spela först”.* Det framkom att det inte alltid uppskattades när laget toppades. *För det är inte bra att toppa, för då får ju vissa sitta på bänken mer än andra eller så.*

Dagsprestation

Vissa av barnen uppfattade att det även var de spelare som presterat bra och kämpat bäst under pågående match som fick mest speltid i slutet av matchen. *Det är olika för varje match vem som är bra typ eller så, den som kämpar mest eller den som man sett att den var väldigt duktig idag och så.* Barnen hade många gånger en ambivalent inställning till detta. Dels ansåg barnen inte att det var rättvist att vissa fick fördelar före andra och tyckte synd om dem som inte fick lika mycket speltid och samtidigt ville de naturligtvis ha chansen att laget skulle ha större chans att vinna matchen. *Ifall man ligger under så är det bra, men på ett sätt tycker jag det är synd om dom som inte får vara inne. Ibland tycker*

jag alltså - när man toppar laget - så tycker jag det är synd om dom som inte får vara inne och kanske jätte gärna vill spela”.

Mindre krävande position

Det fanns också en uppfattning av att vissa positioner inte var lika anstränga som andra vilket gjorde att spelare på dessa positioner kunde få möjligheten att spela längre. *Ja fast om man är back så kanske man får spela lite längre, för att det kanske inte är lika jobbigt som att springa upp och ner så.*

Träningsnärvaro

En del av barnen menade att de som tränade mest fick spela mest under matcherna. *”Dom som har tränat mest de får vara ute och de som har tränat mindre, de får sitta på bänken och vänta”.*

3. Att kunna påverka

Denna beskrivningskategori synliggör barnens uppfattningar av inflytande på sitt idrottsutövande. De områden som de hade inflytande eller inte var träningsupplägget, laguttagningar, fördelningen av positioner samt över speltiden på matcher.

3a. Inflytande över träningsupplägg

Inflytande

En del av barnen uppfattade att de fick vara med och bestämma över träningsupplägget genom att komma med önskemål om vilka övningar som de ville genomföra på träningarna, vilket även kunde ses som något positivt. *Dom har sagt att vi kan ge tips om träningar//...//Det tycker jag är jätteskönt... då kan man få göra dom träningarna man vill.* Andra menade att det bara var vid någon uppvärmning eller lek som de fick vara med och bestämma...*uppvärmning brukar vi få göra, men inte såna här om vi skall göra någonting att man skall springa runt konor och sånt.* Det framkom även att barnen tyckte att det var bra att de själva inte fick bestämma för mycket eftersom det inte skulle bli någon ordning på träningen *Vi skulle bara ha sprungit runt och lekt på träningen* eller bidra till något lärande. *Då skulle vi bara ta det som är roligt och det vi inte behöver öva på då.*

Inget inflytande

Det fanns dock även barn som inte uppfattade att de överhuvudtaget fick vara med och

bestämna hur träningarna skulle läggas upp eftersom det var tränarna som hade kunskapen om hur träningarna bäst skulle genomföras. *Nej, det är mest sådana bra träningar som tränaren har...//för de (träningarna) är så pass bra. Detta tyckte barnen var bra. Jag tycker att det är bra att tränarna bestämmer mycket, för det är dom som vet vad man skall träna på.*

3b. Inflytande över laguttagning

Inflytande

En del av barnen menade att spelarna själva kunde påverka laguttagningen. *"Man kan ju säga till om man inte tycker det är jämt eller så kanske dom tar om det ibland".* Andra menade att föräldrarna till spelarna i laget i vissa fall kunde påverka hur laget togs ut. *Om föräldrarna sitter på läktaren och ser att jag och någon annan spelar väldigt bra så kan de försöka sätta ihop dom nästa gång också, för att se om de spelar lika bra ihop.*

Inget inflytande

Många barn menade att det var tränarna som bestämde vilka som skulle få vara med och spela matcher. *Det är tränarna som tar ut och om man vill så säger man att jag kan hoppa över denna.* Detta uppfattades som naturligt. *Det är för att tränarna är väl dom som skall träna och spelarna det är ju dom som skall spela och ha kul.* En del av barnen visste dock inte om det fanns andra personer än tränaren/tränarna som kunde påverka hur laget togs ut till matcher. Stor del av barnen menade att det var bra att barnen inte fick vara med och bestämma vilka som skulle ta ut lagen för att förhindra ojämna lag. *Skulle det varit barn eller någon annan så skulle de bara sätta ihop de bästa:* Andra menade att då skulle barn kunna utnyttja inflytandet till att bara välja dem som de är bäst kompisar med. *Nej, det hade inte varit så bra om någon annan, de kanske bara hade tagit med sina kompisar.*

3c. Inflytande över positioner

Inflytande

Barnen uppfattade att det var ledaren som i huvudsak bestämde vilka positioner spelarna skulle ha, men i vissa fall fick de bestämma själva. Det kunde vara under träningar/träningsmatcher, men inte till riktiga matcher. *Någon gör upp lag, sen i laget diskuterar man, jag vill vara back och någon topp.* Det fanns även barn

som menade att de fick vara med och bestämma vilken position de skulle få ha ifall det gällde de positioner som betraktades som minst attraktivt att spela på. *Nej vi får inte bestämma, men om vi vill t ex vara back som inte så många vill, så kan vi få vara det. Om det är någon som t ex är förkyld och inte vill springa lika mycket eller så då kan man få vara back.* När barnen ville spela på samma position fick de turas om. *I fall man pratar så innan matcher i omklädningsrummet, så brukar vi prata om vilken position vi vill vara i också i fall en inte vill vara på den platsen, så kan man byta, det brukar vi göra.* En del barn har även försökt få mer inflytande genom att beklaga sig. *Jag tycker det är bra men det är vissa när dom säger upp det, så säger dom vilka positioner man ska vara, så brukar vissa kanske säga nej jag vill vara på den positionen och sånt.* En del av barnen var positiva till att ha inflytande över att få spela på en viss/vissa positioner som de tyckte var roligt att spela på. *Det är ju bra, för det är ju inte kul att spela på en position som man inte tycker är kul att spela, för man skall ju ha roligt och då måste man ha en position, där man trivs bra.* Detta inflytande uppfattades även vara bra då de kunde bli duktiga på dessa positioner...*då får man mer roligt och så blir det den placeringen man är lite bättre på, så brukar vi träna på den.*

Inget inflytande

Att inte kunna vara med och påverka vilken position man skulle spela på kunde bidra till att de inte fick samma lust till att prestera. *om man inte gillar positionen så är det inte roligt att spela där, för då kämpar man inte lika mycket.* En del menade att det bara var tränaren som tog ut lagen, i annat fall skulle det lätt kunna bli att alla valde samma position. *"Alla dom flesta vill ju spela forward, så då kommer dom välja forward så finns det några som vill spela forward och då finns det ingen plats för forward".* Andra förklarade att det blir mer rättvist om det är ledarna som väljer vilken position som barnen skall spela på. *"Då slipper man....den vill jag ska vara med på matchen".*

3d. Inflytande över speltid

Inflytande

Vissa menade att tränaren lyssnade på dem när de satt på avbytarbänken och frågade om de fick spela mer under matcher. *För jag frågar så här; kan jag få spela lite längre idag, så säger*

han, ja det kan du få göra. Men jag brukar inte spela hela matcher. En del barn inom ishockeyn menade att de hade en norm att gå efter, att det skulle ske snabba byten. De fick således själva till viss del avgöra när byten under match skulle ske. De hade dock en form av kontroll, där både barnen och tränarna vakar över situationen så att alla följer den överenskomna regeln. *Dom ropar om man varit inne länge - kom och byt -, och då gör ju spelarna det.* Andra barn uppfattade att de hade fått ett större inflytande över byten i takt med att de hade blivit ”äldre”. *När man var mindre så var det en minut sen var det byte och då blåste dom, så fick man byta, men nu är det flygande byten.* Det fanns önskemål om att kunna ha ett visst inflytande över speltiden. *För den (ledaren) skall ju lyssna vad barn säger också, för annars kanske dom inte tycker det är så kul och slutar.*

Inget inflytande

Informanterna uppfattade att det var tränaren som bestämde vem som fick spela mycket eller lite under matcher. *”Det är tränarna som säger så, nu ska du vara inne och nu ska du komma ut och så”.* En del menade att det var bra annars fanns risken att det skulle bli orättvist: Då kanske några får vara inne jättelänge och några inte alls. Andra uppfattade att det var bra annars skulle det aldrig ske några byten. *För dom (ledarna) gör det bättre än barnen, för barnen skulle bestämma så långa byten, så dom skulle behöva släpas ut från planen.* Ytterligare andra barn visste inte riktigt om tränaren skulle lyssna på dem om de skulle fråga om utökad speltid.

LEDARRESULTAT

I detta resultat skildras fyra beskrivningskategorier, där den första beskrivningskategorin har två kategorier, den andra fyra samt den tredje och den fjärde har två kategorier var. Kategorierna beskriver ledarnas uppfattningar av vilken tränarfilosofi de utgår ifrån i sin ledarroll, hur laget konstruerades, hur speltiden fördelades samt huruvida ledarna känner påtryckning från föräldrarna och barnen gällande hur laget konstitueras. Även i detta resultat finns det angett från vilka intervjuer som uppfattningarna (utsagor) har hittats samt att det visar från vilka intervjuer citaten är hämtade ifrån.

I. Tränarfilosofi

I denna beskrivningskategori framkommer ledarnas uppfattningar av hur de själva formar barnidrotten samt hur de uppfattade vilken policy föreningarna har beträffande barnidrott dvs. hur föreningarna vill att barnidrotten skall bedrivas, vilket i sin tur kan påverka hur ledarna hanterar barnverksamheten.

Ia. Social- och lärandeinriktning

Glädje

En uppfattning bland ledarna var att barnidrott i huvudsak skulle baseras på glädje. En förståelse för att barnen inte nödvändigtvis idrottade för själva idrotten skull utan glädjen kunde även innebära andra saker som tex. att vara med sina vänner. *Många tränare vill vinna sina matcher men det tycker jag inte är det främsta utan de skall få leka av sig och ha skoj... förstå att om dom är på fotbollsträningen så kanske dom inte är där för att spela fotboll, dom kanske är där för att deras kompisar är där.* Ledarna menade vidare att träningen, för att vara rolig, skulle ske på barnens nivå och med leken som bas.... *så det är lek och skoj, hänger dom inte med så tar vi det från början igen// ...// Ta dom på det sättet som dom är och vara på deras nivå i princip... vi skall leka fram....* Ytterligare perspektiv på glädje kunde vara möjligheten att lära sig och utveckla sina färdigheter inom idrotten... *få dom att känna glädje att spela handboll och lära sig spelet och rörelser.*

Alla barn

Ledarnas grundtanke med barnens idrott var att alla skulle få vara med oavsett färdighet, vilket

betydde att resultatet inte var det viktigaste... *jag är här för barnet och då måste alla få chansen, oavsett vad resultatet blir.* Det fanns även tankar om att barnen skulle få idrotta på sina egna villkor och samtidigt lära sig att acceptera varandra oberoende av färdighet... *att man gör det för sin egen skull för att det är kul, och sen att man tränar socialt då att man accepterar att andra inte är lika bra som en själv.*

Föreningspolicy

De ledare som visste vilken policy föreningen hade menade att policyn innebar att alla barn skulle få vara med oavsett färdighet och att det inte skulle få ske någon form av toppning eller uteslutning av barn. *Vi har ett sådant regelverk eller stadgar, det är ju att man absolut inte skall toppa, utan att alla skall få vara med och spela.* Även om det fanns en samstämmighet kring att alla barn skulle få vara med fanns det även en tanke om att utbilda duktiga spelare för framtida prestationer, fast lärandet skulle ha leken som bas. *Dom vill fostra framtidens spelare genom, jag tror det är, lekprincip.*

Ib. Prestationsinriktning

Vinna

Trots att flertalet ledare menade att deras föreningspolicy inte förespråkade prestationsinriktning fanns det ledare som själva hade en prestationsinriktad inställning till barnens idrott. Deras uppfattning var att det var viktigt att vinna och att även barnen hade den inställningen. *Ja det tycker dom nog är viktigt, och det tycker jag nog också att man har rätt inställning alltså, för vi är ju där för att vinna, vi är ju inte där för att bara gå in och bolla gris för då behöver vi inte gå dit, så att visst är det ju då för att vinna som vi går ut på plan.* En del av ledarna var väl medvetna om att de stundtals lade för stor vikt vid resultat och att det kunde pressa barnen. Därför försökte de att hålla tillbaka sin vinnarinstinkt. *Jag känner ju det ibland att man hetsar tjejkarna för mycket man jagar för mycket, så jag får ju lägga band på mig, för jag tycker inte man skall inte hålla på sådär med 10-11 åringar, utan jag får ju lägga band på mig.*

2. Att konstruera laget

I denna beskrivningskategori synliggörs leda-

res uppfattningar av hur lag konstruerades. Det kunde vara hur ledarna delade in laget under träning, inför matcher, vilka positioner de skulle ha samt vilken uppfattning ledarna hade vad gäller uppflyttning av spelare.

2a. Indelning på träning

Jämnt

Hur ledarna delade in barnen på träningarna skilde sig åt. Ett sätt var att de lät alla barnen träna ihop oavsett färdighet. Ledarna var dock av den uppfattningen att det skulle kunna förändra sig med tiden, framförallt om det skulle visa sig att barnen skulle uppvisa olika behov av träning. En farhåga som framkom var att det uppfattades finnas en risk att låta duktiga barn träna ihop med dem som är lite sämre eftersom de då kunde bli en undermålig träning för dem som är lite bättre. *Just nu gör vi inte så, för vi har två jämna lag, eller två jämnbra lag men jag tror kanske på sikt att det kommer att utkristallisera sig, alltså dom som är bättre, behöver gärna spela med dom bättre för annars kan alla bli lika dåliga om man säger så, men jag tror inte vi kommer att göra det förrän dom är en 12-13 år.*

Färdighet

Träningarna anpassades oftast efter barnens färdigheter. Barnen kunde ha kommit olika långt beroende på att de hade tränat mer än andra eller på grund av att de hade, som ledarna uppfattade, en naturlig fallenhet för den aktuella lagsporten. *Så det vi försöker göra är att anpassa träningarna efter nivån killarna befinner sig i då//...// dom som tränar mycket och ligger i framkant dom tränar tillsammans oftast då och dom som inte kommit lika långt i sin utveckling får träna tillsammans då... .* Tränarna kunde även anpassa träningsmomenten till de individuella behoven som fanns hos barnen... *man kan göra mer individuellt, ska vi göra en övning så har man två stycken som kommit lite längre, att man då avancerar övningen så att dom får göra fler moment eller svårare och på så sätt få en person i utveckling.*

2b laguttagning till matcher

Alla barn

Vissa ledare uppfattade att alla skulle få vara med och spela oavsett hur duktiga spelarna var, vilket även kunde spridas till andra lag i fören-

ingen. *Min filosofi det är ju att alla skall spela. Alla skall få vara med//... //Det är en regel jag har, det har jag tryckt på så mycket här i X-föreningen att de är nästan trötta på mig.* Ett skäl till att alla fick vara med var att det helt enkelt inte fanns fler spelare att välja mellan. *Ja i och med att vi bara är 15 st så får alla som kan, får vara med och sedan så byter vi då så mycket vi kan så att alla får spela, förhoppningsvis lika mycket.* Det kunde också vara så att barnen fick räkna med att turas om att stå över en match, men ofta har det visat sig att detta inte har behövts på grund av att det ofta fanns spelare som var sjuka eller bortresta. På så sätt blev det plats till alla...*vi har sagt som så att alla kommer att få stå över en match i princip. Men oftast kan jag säga är det en eller två som inte kan och då får alla följa med... .*

Hög träningsnärvaro

Det fanns även ledare som menade att de som tränade mest fick spela matcher oavsett hur duktiga spelarna ansågs vara. *...dom som är på träningarna det är dom som också får spela matcherna, så det är inte som så att det är några som har någon gräddfil eller så, och är på lite träningar och kommer på matcherna för att dom tycker att dom är lite bättre.* Detta gällde dock inte för nybörjare utan de fick träna under en längre period innan de fick vara med och spela matcher...*dom nya, dom tar vi inte med i början utan de får träna lite först.* En del av ledarna informerade föräldrarna att de som tränade mycket också fick vara med på matcherna dvs träningsflit belönades med att bli uttagen till match...*vi skriver redan från början ut till föräldrarna att vi tar ut laget till matcher beroende på träningsflit... tränar man inte så kan man inte få vara med på matcher.*

Hantering av eget barn

En av svårigheterna som uppfattades av en del ledare var hur de skulle hantera sitt eget barn vid laguttagning. Problematiken var att de inte ville favorisera sitt eget barn. Vilket fick till följd att barnet inte fick spela under samma villkor som de andra barnen ... om jag ska ta bort någon från plan så tar jag lättare bort min egen son. Om jag skall starta en match så är det oftast inte min son som får vara med på plan från början. Så fungerar det, man sätter aldrig in sin egen son från start. Även föräldrar har reagerat och menat att ledaren intagit en alltför hård attityd gente-

mot sitt eget barn i syfte att inte gynna det. Ja jag kan nog, det hände för något år sedan eller två år sedan, då hade han precis börjat, då var det nog förälder som kom fram och sa att du måste hantera ditt barn på samma sätt som de andra barnen. För han får ju absolut inte fördel av att jag är tränare.

2c. Positioner

Varierande

Det fanns en uppfattning av att det var viktigt att barnen skulle få pröva på olika positioner för att utvecklas och få en vidare förståelse för hur man måste tänka och agera på olika positioner. *En del vill ju spela där uppe och göra mål och en del vill ju vara backar, och dom som vill vara backar brukar jag, bara för att jävlas med dom, sätta upp dom så dom förstår hur dom gör där uppe//...//men jag kommer aldrig att sätta någon som bara målvakt för då blir han ju fördärvad där och bara back, då vet de ju inte vad som händer där uppe.* Det var inte bara på träning utan även på matcher som barnen fick pröva på olika positioner... *här ska man prova på allt... på matcherna får alla spela överallt... vi turas om så alla får vara där bak och alla vara där fram, och vill man vara målvakt får man vara det.* Eftersom vissa positioner är mer omtyckta än andra bland barnen har vissa ledare blivit tvungna att rotera spelarna på de mest eftertraktade positionerna för rättvisans skull, vilket har fått till följd att det har blivit en naturlig rotation på alla positioner. *Dom alternerar. Det är vissa platser som är mer populära än andra, t ex är det inte så många som vill spela back, så det brukar man få rotera på, då blir det automatiskt att dom andra platserna också byter runt.*

Specialiseringsprocess

I vissa lag har barnen fått pröva att spela på flera positioner, men det fanns ändå en tendens till att börja låta barnen få spela mer på bestämda positioner... *man kan inte säga att dom har fasta platser, det kan jag inte göra men de spelar oftare back, än de spelar i kedjan och de spelar mer i kedjan än vad de spelar back osv men dom spelar överallt, det är likadant med målvakterna vi har, de vill ju inte hela tiden stå i mål, så då får vi ta en utespelare i stället i mål.* En av anledningarna till att ledare började specialisera barnen på vissa positioner kunde vara att de ville förbereda laget på att det inom några år

skulle börja spela på en fullstor fotbollsplan och då menade de att det krävdes att barnen hade mer fasta positioner. *Det blir ju mer och mer att vi försöker hitta, än så länge har det varit mycket en lek och är fortfarande men jag känner att när man börjar komma upp i 11-12 års åldern så börjar man med 11-manna fotboll snart, det gör man det året man fyllt 13, då blir det mer att man måste hitta sin position.* En annan anledning var att ledarna uppfattade att barnen kunde känna sig mer säkra om det inte skedde en alltför stor omändring av positioner. *För det är ju också det att man inte vill ändra så hemskt mycket men man håller en liten rotations möjlighet då eller att man kör lite grann så det är ju för att man skall känna sig säker på den platsen man är, och det är ju då man får utvecklingen.*

Fasta

Det visade sig att en del ledare var av den uppfattningen att barnen hade olika färdigheter som passade bäst in på speciella positioner. Dessa talanger tillskrevs framförallt psyket, vilket även uppfattades vara fasta dvs. det ansågs vara svårt att träna till sig denna färdighet... *där finns det ju jag skall inte kalla det för genetiskt men det finns ändå en viss form av talang för att vissa är mer defensivt lagda i sin mentala bild och vissa är mer offensivt lagda i sin mentala status och du kan sällan få dom som är offensivt lagda att jobba på ett defensivt arbete och vice versa då, så där blir ju lite grann styrt att vissa killar har aldrig varit back eftersom dom aldrig kommer att klara av att vara back för lagets skull då, vissa kan aldrig vara eller bli forwards... . Andra ledare menade istället att de försökte träna upp barnen så att de kunde hantera särskilda positioner under träningarna vilket fick till följd att de även satte in dem där på matcherna... *och på matcherna kör vi på samma (positioner) som dom kört på träningarna annars blir de ju helt förvirrade.**

2d. Uppflyttning av spelare

Hjälpas åt i förening

Vissa ledare uppfattade att det var bra med möjlighet att flytta upp spelare till äldre lag för att kunna hjälpa till när det äldre laget hade brist på spelare. *Är dom tunt med folk självklart att de får låna om det inte kolliderar, men först och främst är man med i laget, det är jag noga med.* Dock ansågs spelarna tillhöra det egna laget

men ledarna betonade även vikten av att hjälpas åt inom föreningen .... *jag tycker att man behövs i sin åldersgrupp, men samtidigt så är det ju ganska bra att hjälpas åt i föreningen.* Det fanns också ledare som menade att det egna laget kunde gynnas genom att låta talangfulla spelare träna med äldre lag. *Om dom utvecklas så kan det ju liksom gynna laget också, så att då får dom ju lära sig mer, högre tempo...*

Talangutveckling

Det fanns även ledare som poängterade vikten av att ge duktiga spelare möjlighet till träning och spel med äldre lag för att stimuleras...*de har talang de brukar ju får vara med och spela med det äldre laget då för att känna på att få vara med och få en sporre till att dom har både lyckats och så.* Ett annat syfte med uppflyttning av spelare var att de skulle kunna utvecklas mer och därmed inte tröttna på idrotten lika lätt. *Går man kvar i samma åldersgrupp kan man också ledsna där.*

Kritisk inställning

Vissa ledare hade en kritisk inställning till att flytta upp spelare till ett äldre lag. De hade svårt att godta det om det inte fanns speciella skäl till det. *Jag accepterar det inte. Jag tycker det är fel... Men samtidigt så beror det på situationen om man flyttas upp.* Ett av skälen som angavs till att inte flytta upp spelare var åldersaspekten eftersom dessa barn uppfattades vara för unga. *Nej, jag tycker inte det, inte för tidigt.* Dessutom poängterades att de som inte blev uppflyttade kunde ta illa vid sig. *Jag vet ju själv hur det känns, det är inte så kul. Då frågar man ju varför tar dom inte mig.*

3. Att fördela speltiden

Beskrivningskategorin tydliggör hur speltiden fördelas mellan barnen under match. Dels kunde den vara jämnt fördelad baserad på en rättvisaspekt eller genom kedjebyten. Det kunde även vara en ojämn fördelning där de bättre barnen fick mer speltid eller genom att låta de som orkat eller tränat mest få spela mer.

3a. Jämn

Rättvisa

Det fanns ledare som betonade vikten av att alla skulle få spela lika mycket under matcherna ...*vi*

har sagt att alla får spela lika och då får man hålla sig till det. Den jämna fördelningen av speltiden kunde även ses från match till match dvs. var man avbytare i en match fick man börja i nästa match. ...*satt man på bänken från början i förra matchen så började man inne på denna.* Så det skulle bli rättvist, så det har dom också superkoll på. Detta oavsett resultat i slutet av matchen...*har man bytts in då fast man inte är så bra, och det är på slutet då är man kvar på slutet också.*

Kedjebyten

Ett annat sätt att fördela speltiden jämt på, som ledarna gjorde inom innebandyn och ishockeyn, var att göra kedjebyten där alla grupper fick lika lång speltid...*vi kör runt på dom femmorna vi har bestämt, det gör vi och det har inte varit något som någon av tjejerna direkt har önskat heller, alla vill spela hela tiden.*

3b. Ojämn

Prestation

Det fanns ledare som själva var prestationsinriktade och på så sätt tillät en ojämnare fördelning av speltid under match genom att låta de duktigare spela mer. Ansvaret för fördelning av speltiden, speciellt i avgörande situationer i matchen, lades på barnen.

Ärligt talat så händer ju det, det är omedvetet så vill man ju själv vinna matcherna, det vill ju killarna också, de andra två åren vi spelat har vi inte gjort det, men i år, vi hade den här situationen här nu i helgen, det är därför ser du, när vi hade time-out, så frågade jag killarna rakt av, vill ni vinna den här matchen... Så vi sa det här vill ni försöka vinna matchen så får vi försöka toppa laget, och alla förstår vad det innebär, de bästa spelarna då. Samtidigt kunde samma ledare kritisera att andra tränare toppade sina lag...och när man tittar runt och spelar mot olika lag så blir man frapperad tycker jag hur pass mycket i den här åldern redan man toppar, man jobbar alltså bara på enskilda individer och på små klickar som är duktiga och låter dom andra sällan möta varandra på isen och spela matcher, jag frapperas faktiskt över, jag blir ledsen när man ser sånt.

Ork och träningsnärvaro

En annan orsak till att låta vissa barn spela mer var att en del av barnen inte orkade vara inne på plan så länge och därför fick barnen med bäst ork

spela mest. *Men sen är det en del som inte orkar, när vi möter väldigt bra lag med högt tempo då är de inne bara 2 minuter och sedan kommer de ut och vill byta, då kanske det innebär att vissa spelare är lite mer inne då.* Ledare kunde även fördelade speltiden utifrån träningsnärvaro där de som tränade mest även fick spela mer. Men det kan man väl säga att det finns också, dom som har dykt upp på matcher och inte varit och tränat så mycket och dom har inte fått någon matchtid och dom har ju klagat, men kom på träningarna så får du matchtid.

4. Att känna påtryckning

Här beskrivs ledarnas uppfattning av föräldrars och barns påtryckning på ledarna. I de fall där påtryckning förekommit från föräldrarna är anledningen att man vill ge barnet någon form av fördel. Vad gäller påtryckningar från barnen uppfattades detta gälla träningsinnehåll.

4a Föräldrar

Ingen påtryckning

Överlag uppfattade tränarna ingen större press att leda laget från föräldrarna. Ledarna har varit bestämda med att tala om för föräldrarna vad som gäller i laget. *Jag är rätt så tydlig där att det är vi som sköter det. Jag har hört många andra som har problem med det, som t o m klockar att min son varit inne i fyra minuter, men jag har aldrig fått något sådant.* Ledarna snarare uppfattade att de hade ett stort stöd av föräldrarna. *Nej dom är jättegglada...//så jag känner inte någon press och kände också att föräldrarna var nöjda med det sättet som ledarna arbetade på. Jag tror att det känns som dom flesta som jag pratar med är inne på samma linje, dom är nöjda med det.*

Påtryckning

Ledare uppfattade att föräldrar kunde utöva påtryckning angående hur laguttagning till match skulle ske samt hur laget skulle skötas under match. *Ja det finns ju dom som kommer fram under match och säger så här att, du kan väl slänga den av spelarna i stället och du måste ju ta bort den spelaren han kan ju inte spela idag och så här, vi säger bara att du får gå och ställa dig och ta det lugnt, vi sköter laget nu...det rings ju framför allt vid uttagning ibland till matcher, då dom tycker att varför ska min son inte få spela nu, han har ju varit och tränat, han har*

varit sjuk nu bara två veckor men annars har han varit och tränat. Vidare framhöll ledarna att föräldrarna även ville påverka vilken position som barnet skulle spela på. En av ledarna menade även att föräldrars kunskap på området påverkade ledaren att göra som föräldern ville. *Sedan har vi samtidigt föräldrar som trycker på mig. Så här, jag vill att min dotter skall spela på mittfältet, då får vi ta in det också...//Jag har en pappa som är en väldigt framstående tränare till en dotter och det har jag märkt, säger han någonting så tar jag åt mig.*

4b Barn

Ingen påtryckning

Ledarna menade att barnen ville spela så mycket som möjligt och upplevde inte detta som besvärligt eller att de kände påtryckning från barnen. *Nej det gör jag inte, inte mer än att dom helst av allt vill spela hela tiden.* Ledarna kände sig säkra i sin egen roll som ledare och fick i dessa situationer förklara att alla inte kunde spela samtidigt. *Det är mera att man får lugna ner dom, du får vänta på din tur.*

Påtryckning

Ifall ledarna kände en viss osäkerhet i sin roll som ledare kunde detta innebära att barnens mer eller mindre outtalade krav på träningsinnehållet tillgodosågs. *Ja även om de inte säger det, så kan man se, om man vet en övning som är väldigt bra, som vissa gillar, så har man dom som inte tycker om det, så kan man få väldigt dåligt samvete, så då vill jag ändra på det, så tänker man, då tycker dom säkert inte det är roligt här, för jag känner själv att jag vill ju bli omtyckt som ledare att jag måste få den bekräftelsen och får jag inte det av barnen då kan jag få den påtryckningen att jag måste ändra på någonting men det är ju inte så att dom kommer och kritiserar, att det här lär vi ju oss inget av utan.* Ett sätt för att trycka på för att förändra träningsinnehållet kom bland annat från de bättre i laget. *...det är ju vissa killar som tar steget ännu längre upp och blir som vi säger småproffs då, och då klart får man lägga sig på deras nivå, att dom vill bli jättebra.* Även barn som inte hade tränat så mycket försökte förändra träningsinnehållet eftersom de inte klarade av att genomföra övningarna... *dom som är mindre frekventa på träningarna, som tycker att nej det här vill vi inte göra, nej måste vi göra det, men det är*

ju p g a att dom inte behärskar övningen, dom klarar inte av att sköta den lika bra som dom som har varit på 2-3 träningar i veckan under en lång tid och kommer man då lite då och då så klart då hänger man inte med, och då blir det klart jobbigt. En annan aspekt av påtryckning är att ledarna kände att barnen upplevde träningen enahanda. Vi har ju alltså gjort samma övning flera träningar i rad, så kommer dom och säger att dom tycker det är tråkigt efter ett tag, det är ju barn så, att de tycker det är tråkigt och

så då blir det ju lätt gnälligt, så då får man ju ändra på det så... . Även vid indelning av grupper under träning kunde ledarna känna en viss påtryckning från barnen. Det gällde framförallt att barnen ville komma tillsammans med sina bästa kompisar....när man behöver ta i är ju just att vissa vill vara med sina kompisar när de skall träna och när man delar in i övningar, så där kan man ju tjafsa lite...jag vet inte om det är speciellt med tjejer så, jag tror det, det är ju en del sådana kompisrelationer som styr.

JÄMFÖRANDE RESULTAT

I beskrivningskategorierna *Att konstruera laget* och *Att fördela speltiden* har det funnits en del möjligheter att göra jämförelser mellan barnen och ledarna, mellan idrotterna och mellan kvinnliga och manliga ledare. Det som kan ses i beskrivningskategorin *Att konstruera laget* är att det fanns en viss diskrepans mellan barnens och ledarnas uppfattningar vad gäller hur laguttagningarna gick till. Bland barnen var uppfattningarna att laguttagningen antingen kunde ske utifrån träningsflit, utifrån slumpen, att de bästa fick vara med eller så fick alla vara med. Ledarnas uppfattningar var att alla barn fick vara med eller så utgick de utifrån träningsflit. Barnen som uppfattade att de bästa blev uttagna till matcher var både flickor och pojkar, hade både kvinnliga och manliga ledare och det förekom i alla idrotterna förutom inom ishockeyn. Vidare framträder, i samma beskrivningskategori, att barnen uppfattade att de hade antingen fasta eller varierande positioner under träningar och matcher. Detta menade även ledarna. Däremot framträdde en mer nyanserad bild i ledarnas berättelser då det även framkom att barnen fick öva upp sig efterhand för att kunna hantera vissa positioner, men det förekom inte alltid att det förekom fasta positioner. Det var både kvinnliga

och manliga ledare som lät barnen inneha fasta positioner såväl som att de övade upp dem inför det och att låta barnen ha fasta positioner förekom inom alla idrotter.

I beskrivningskategorin *Att fördela speltiden* så visar sig att vissa barn uppfattade att fördelningen av speltiden var jämn dvs. tiden fördelades så rättvist som möjligt mellan alla spelare eller också fick olika kedjor spela under lika lång tid. Bland ledarna var uppfattningen densamma som barnens när det gällde hur speltiden fördelades jämnt. Andra barn menade att speltiden fördelades ojämnt och det var antingen att de bästa spelarna fick mest speltid, de som presterade bäst under pågående match eller de som hade en mindre krävande prestation. Ledarna uppfattade istället att de fördelade speltiden ojämnt utifrån dagsprestation, ork och träningsflit. I jämförelsen mellan ledarna och barnen framkom även att det fanns de ledare som menade att de fördelade speltiden ojämnt emedan barnen, som de tränade, inte uppfattade att det förhöll sig så. De uppfattade att speltiden var jämnt fördelat mellan barnen. Både kvinnliga och manliga ledare fördelade speltiden ojämnt och det förekom i alla idrotter förutom inom ishockeyn.

DISKUSSION

Organiserad idrott sker genom ett stort engagemang av många ideella ledare i Sverige och det ideella ledarskapet utgör grunden för idrottsrörelsens verksamhet. Den organiserade idrotten för barn är positiv för folkhälsan eftersom den ger möjligheter för en ökad fysisk aktivitet samt för att lära idrotter och utveckla färdigheter (American Academy of Pediatrics, 2001; Engström, 2004).

Forskning har dock visat att det olyckligtvis förekommer en vuxenorienterad målsättning, där prestationer och resultat premieras inom barnidrotten vilket kan bidra till selektion och specialisering (David, 1999; Peterson, 2004a, 2004b; Redelius, 2002). För att nå dessa målsättningar, med bra resultat som följd, kan ledare använda sig av ”toppning”. För att kunna belysa fenomenet ”toppning” har den här studien haft som syfte att beskriva a) hur barn erfar deras idrottslags konstituerande före och under matcher och b) hur ledare uppfattar hur de konstituerar lagen inom barnidrott före och under matcher. Resultatet i denna studie visar att uppfattningarna av hur lag konstituerades före och under match skilde sig åt både bland barnen och bland ledarna. Det framkom även en del skillnader mellan barnens uppfattningar och ledares uppfattningar.

Förekommer ”toppning” – i så fall när och hur?

I resultatet framkom att ”toppning” mycket väl kunde förekomma även om ledare hade intentionen att inte göra det. Det kunde ta sig i uttryck på flera sätt. Det visade sig att ”toppning” sker framförallt vid laguttagning inför match och under matcher genom att vissa barn får mer speltid samt innehar särskilda positioner.

Ett sätt som ledarna ”toppade” på var, enligt barnens uppfattning, att uttagning till match genomfördes på basis av att det var de bästa som i första hand blev uttagna. Det intressanta är att ingen av ledarna nämnde det. Denna diskrepans mellan ledare och barn kan förstås som att det kan vara lättare att berätta om något som oftast förekommer och som betraktas som en god syn på barnidrott istället för vad som strider mot deras egen föreningsidé.

Ett annat sätt att ”toppa” lagen på var att fördela speltiden ojämnt. Barnen menade att de bästa, de som tränat mest och presterade bäst

under pågående match fick mer speltid. Ledarna däremot framhöll istället att det var de som orkade mest under matchen och de som hade tränat mest som var de som fick mest speltid. Skillnaderna mellan dessa uppfattningar kan tolkas som hårfin eftersom det möjligen kan vara så att de som tränar och orkar mest även är de som är bäst. Därför kan det vara naturligt ifall barnen uppfattar att det är de bästa som får mest speltid. Det som kan vara intressant i detta sammanhang är att reflektera över syftet med att låta vissa spelare få mer speltid. Är syftet att laget skall ha bättre chans att vinna eller är det ett belöningssystem för dem som har varit duktiga och kommit på alla träningarna? Det är tveksamt om även det senare syftet är i linje med idrotten vill (Riksidrottsförbundet, 1995) med tanke på att flera av barnen höll på med fler idrotter. Barn som håller på med fler idrotter kan svårigen leva upp till alla idrottsledares förväntningar på att komma på alla träningarna. Det finns dock idrotter idag som samverkar för att underlätta för barnen i syfte att de skall kunna kombinera fler idrotter. Exempelvis görs så mellan fotbollsföreningen Snöstorps/Nyhem FF och ishockeyföreningen Halmstad Hammers från Halmstad. Samarbetet har slagit väl ut och det ger barn goda möjligheter att bedriva olika idrotter under olika delar av året samt undvika ensidig träning. Det skall dock påpekas att ingen av dessa föreningar ingick i denna studie.

Ytterligare ett sätt att ”toppa” lagen på var att låta barnen hela tiden ha fasta positioner i laget, både under träning och under matcher. Detta handlar om ett synsätt där barn skall specialiseras och bli bäst på vissa tilldelade positioner i syfte att laget skall få en så stor framgång som möjligt. Det kan också vara att tilldela en viss position till någon där denne gör minst skada för att laget skall kunna prestera så bra som möjligt. Det framkom i resultatet att det fanns föreställningar bland ledare att vissa barn inte kan hantera en viss position pga, som ledare uttryckte det, ”*deras mentala status*”. Därför var det nödvändigt att låta de barn som passade för vissa positioner att inneha dem och vidare specialisera sig på dem. Vissa barn menade samtidigt på att de inte ville ha just den tilldelade positionen. Hur ledare agerar på om vad barn klarar av eller inte kan starkt påverka barns motivation (Brustad, 1992). Ett sådant synsätt går dessutom stick

i stäv mot vad RF (1995) förespråkar, vilket bla. är att barn skall få en så bred och allsidig rörelseerfarenhet som möjligt. Därtill tyder forskning på att det är svårt att avgöra vem som passar för vad redan under barnåren (Schelin, 1995; Wolff & Menez, 2003). Förutom att detta förfaringssätt kan bidra till att idrotten går miste om många talanger, (Peterson, 2004b) så strider detta mot idrottens idé om hur barnidrott skall bedrivas (Riksidrottsförbundet, 1995). Istället för selektion förespråkas att alla barn skall få vara med.

Vidare förekom ”toppning” i denna studie genom att de bästa spelarna ”flyttades upp” till en äldre årskull. Det kan ses som ”toppning” under förutsättning att det uppflyttade barnet får en given plats i det egna laget eller mer speltid där än andra pga. att de är bättre. I denna studie kan det tolkas som att denna form av ”toppning” förekommer därför att vissa ledare ser uppflyttning av barn som en tillgång för det egna lagets framgångar. Det betyder att laget kan gynnas resultatmässigt när de uppflyttade barnen återvänder och blir den tongivande spelaren i det egna laget. Det är viktigt att komma ihåg att detta gäller barn i 10-11 års ålder och en del ledare menade att det inte var tillrådligt att flytta upp spelare ännu. Uppflyttning av spelare till äldre årskullar är i många föreningar en naturlig förutsättning för att kunna bedriva barn- och ungdomsidrott. När denna uppflyttning börjar ses som en form av specialisering och utslagning, där de bättre spelar på bekostnad av de sämre, ja då får detta inte stöd i RF (1995) idé om hur barnidrott skall bedrivas.

I denna studie framkom även att kvinnliga och manliga ledare hade en tämligen liknande uppfattning av hur lag konstrueras innan och under matcher. De kvinnliga ledarna ”toppade” sina lag i samma utsträckning som de manliga ledarna. Denna tendens, att kvinnliga ledare, är lika resultat- och prestationsorienterade som de manliga ledarna framträder även i andra studier (Redelius, 2002). Idrottskulturens strävan efter att tävla och prestera har förmodligen präglat även de kvinnliga ledarna. Det som också framkom i studien var att ”toppning” var något som förekom i alla idrotter på något sätt. Däremot tycks det som om att ledarna inom ishockeyn, enligt både ledarna själva och barnen, inte ”toppade” genom att ta ut de bästa eller låta bättre eller de mer vältränade barnen spela längre än andra. Kunskap om fenomenet ”toppning” kan

på goda grunder erhållas i form av studiecirkelar, i idrottsrörelsens regi (SISU Idrottsutbildarna). På så sätt ges möjlighet att utbyta erfarenhet samt föra diskussioner hur ”toppning” kan undvikas, hur man på bästa sätt kan sprida denna kunskap vidare inom idrottsrörelsen för att på så sätt ta till vara på barns motiv och behov inom idrotten (Hinic, 2001; Hinic & Hassmén, 2001).

Varför sker ”toppning”?

Det framkom att ”toppning” kunde ske för att ledarna var prestations- och resultatorienterade. Ledarna uppfattade helt enkelt att det viktiga var att försöka vinna. Det finns anledning att tro att det bara var de ledare som var prestations- och resultatnriktade som ”toppade” lagen, men så var inte fallet. Det förekom även ”toppning” i olika former bland de ledare som kände till föreningarnas policy, vilka alla betonade att alla barn skulle få vara med och att ingen ”toppning” skulle få ske. Detta kan tänkas bero på att ”toppning” har olika innebörd för olika ledare i jämförelse med det som finns i föreningens policy.

Barnen och ledarna var även tämligen överens om varför lagen ”toppas”. Det rörde sig om att laget skulle kunna prestera bättre och även ha större chans att vinna matcherna. Iögonfallande var att ledarna kunde lägga över ansvaret på barnen när ”toppning” skulle ske genom att ledare frågade barnen om dem ville vinna matchen. Eftersom alla barn ville det blev ledarna tvungna att ”toppa” laget. Även föräldrar kan tycka att det är försvarbart att ”toppa” lag vid avgörande situationer eller för att infria barnens förväntningar (FoU-rapport, 2004:7). Föräldrars involvering i detta avseende kan vara en anledning till att ledare ”toppar” lag, vilket framkom i denna studie. Resultatet visade att ledare kände press från föräldrar att exempelvis låta vissa barn spela på särskilda positioner för att laget på så sätt kunde prestera bättre. Liknande negativa inblandningar från föräldrars sida har framkommit i andra studier (Redelius, 2002).

När vinna och framgång är i fokus i låga åldrar finns risk för en rangordning som kan bidra till att barn som är födda sent på året eller som är sent utvecklade selekteras ut (Glamser & Vincent, 2004; Peterson, 2004a, 2004b).

Vad lär sig barn genom ”toppning”?

Erfarenheter och lärdom som barn kan få när lag ”toppas” är att ”toppning” är normalt, rätt och riktigt samt att vissa barn premieras före andra.

På så sätt fostras barn till en mer elitinriktad syn på idrott där selektion, rangordning och utslagning accepteras vilket i möjligaste mån bör undvikas under barnåren (American Academy of Pediatrics, 2000; American Academy of Pediatrics, 2001; Peterson, 2004a, 2004b; Redelius, 2002).

I studien framkom att barn inte alltid tyckte om att ledarna ”toppade” lagen därför att de inte tyckte att det var rättvist, vissa spelare kunde känna sig sämre och inte tycka att det var roligt längre. Det finns en risk vid ”toppning” att barn får en sämre självkänsla av att inte uppleva sig vara tillräckligt duktiga eller kompetenta (Hinic, 2004). Det är också en fara för att barn blir mindre motiverade och känner mindre glädje i idrotten vid ”toppning” vilket i sin tur kan påverka att de väljer bort att idrotta och vara fysiskt aktiva (Wong & Bridges, 2001).

Det fanns även barn i denna studie som uppfattade att de var bland de bättre i laget, men som menade att ”toppning” var felaktigt och orättvist. De hade en medkänsla för de andra barnen som inte fick vara med i samma utsträckning. Dessa barn kan således ha lärt sig hur idrottskulturen fungerar men sympatiserar inte nödvändigtvis med den.

Undviks toppning?

I studien framkom att ”toppning” undveks genom att ledare delade in barn i jämna träningsgrupper och sedan förde ett rättvist turordningssystem vid laguttagning. Ur en rättvisaspekt uppfattades att laguttagning utifrån träningsnärvaro var ett sätt att undvika ”toppning” på. Då kunde inte de bättre spelarna få spela mer än andra eftersom de inte hade tränat. ”Toppning” undveks även genom att låta barn få lika mycket speltid. Detta gällde även om det var viktiga matcher eller vid avgörande situationer. Likaså undveks ”toppning” genom att tillåta barn få chansen att förkovra sig på olika positioner under träning samt låta dem rotera på olika positioner även under match. Resultatet visade vidare att föräldrar kunde försöka förmå ledare att ”toppa” laget genom att påverka laguttagning och speltid. Detta kunde emellertid vissa ledare stå emot eftersom det stred mot deras syn på hur barn-idrott skulle bedrivas. ”Toppning” kunde även undvikas genom att barnen inte kunde ha för stor delaktighet i hur lagen skulle tas ut eller hur mycket de skulle få spela. Anledningen var att då skulle de bästa bara kunna välja sina kom-

pisar och dessutom skulle vissa barn aldrig vilja gå från planen. Barnen ville helt enkelt att detta ansvar skulle ligga på ledarna.

Det skall dock framhållas att ”toppning” förekom på något sätt, om än i liten grad, i alla lag. Däremot så fanns en strävan bland ledare att undvika ”toppning”. Denna strävan baserades på ett synsätt att barnidrott skall genomsyras en social och lärande verksamhet där glädjen skulle vara i fokus och att alla barn ska få vara med. Uppfattningen var att barn inte alltid idrottade för själva idrottens skull utan skälen kunde bl.a. vara att de ville vara med sina kompisar. Likaså uppfattades att träningen skulle ske på barnens nivå med leken som bas i syfte att lära sig och utvecklas inom idrotten. Det uppfattades även vara viktigt att lära barn acceptera att alla skall kunna vara med även om några inte är lika bra som övriga. Detta synsätt ligger helt i linje med idrottsrörelsens egen värdegrund gällande barnidrott (Riksidrottsförbundet, 1995) som bl.a. innebär att alla kan få vara med, lära sig olika idrotter, vara lekfull och ske på barnens villkor samt att bidra till ett livslångt intresse för idrott (Patriksson, 1987; Riksidrottsförbundet, 1995; Saffici, 1998). Det är en sak att tycka att barnidrott skall baseras på glädje och utgå från barnens villkor etc. och en sak att faktiskt bedriva en sådan form av idrott för barn fullt ut. Det fordras att man som ledare kan stå emot sin egen vinnarinstinkt och verkligen ställa sig frågorna; vad är mitt uppdrag och för vem är jag här? Likaså att man kan stå emot trycket från vissa föräldrar och barns påtryckning gällande resultat. Det kan vara betydelsefullt att ledare inom barnidrott för en diskussion i föreningarna hur en god barnidrott bör bedrivas där forskning och idrottsrörelsens värdegrund ligger till grund för diskussionen.

Praktiska och forskningsmässiga implikationer

Sålunda kan konstateras att ”toppning” på ett eller annat vis sker inom svensk barnidrott. Utifrån ett barnperspektiv, och vad föreliggande studies resultat har visat, är det inte lämpligt att i så unga år (10-11 årsåldern) behöva ”toppa” ett lag. Nackdelarna överväger fördelarna. Barn får känslan att inte kunna, eller tom inte känna sig ”hemma i laget”. De kortsiktiga fördelarna i form av bättre resultat anses inte vara skäl nog för att ”toppa” lagen. I stället bör en attityd utveck-

las där samtliga får möjlighet att delta på sina villkor. Några är t ex bättre och andra är sämre fotbollsspelare. Men det spelar ingen roll. I ett långsiktigt perspektiv gynnar det idrottsrörelsen att även låta ”de lite sämre” vara med. Åren som de har framför sig kan vara och är avgörande för om de skall fortsätta med eller ”hoppa av” idrotten (Franzén & Peterson, 2001). Vidare finns belägg (Peterson, 2004a, 2004b) att utslagning och selektion inte alls på ett gott sätt leder till att fostra fram talanger mm. inom idrotten. Det vore vidare önskvärt att låta barn pröva på olika positioner i laget vid denna ålder. Det ger dem en bättre erfarenhet och kunskap om hur just denna idrott fungerar. Barn kan lära sig hur man kan tänka i olika situationer/positioner samt bättre sätta sig in i hur t ex spelare på andra positioner har det. En nog så viktig erfarenhet och kunskap om vi vill utveckla framtida idrottskvinnor/män. Ledaransvaret kan inte nog betonas. Ledarna har en enormt viktig uppgift när de skall ta hand om ”våra barn” inom idrottsrörelsen (Hinic, 2001). En sådan är att få barn att ”känna sig hemma” i föreningen. Om barnet jämt och ständigt är avbytare, inte får vara med och märker att det inte spelar roll hur mycket det än tränar och ”ligger i”, ja då slutar barnet och idrottsrörelsen har gått miste om en, som under en viss period i sitt liv ha tyckt att ”idrott är något roligt som jag vill hålla på med”. Alla kan inte bli elitspelare och nå landslagsklass. Däremot kan idrottsrörelsen vara en plattform för barn där alla känner sig välkomna och på så sätt grundlägga goda vanor vad gäller fysisk aktivitet (Engström, 2004; Hinic, 2004; Lindgren, 2002). Dessutom finns stora möjligheter att rekrytera ledare ”ur de egna leden”, dvs. de som kanske inte vill, eller kan göra en idrottslig karriär kan vara med,

att som ledare ”fostra morgondagens” barn som vill idrotta, eller engagera sig som domare. En nog så viktig aspekt för idrottsrörelsen att ta i beaktning. Avslutningsvis kan föreningar med fördel utbilda sina ledare så att kunskap om barns utveckling och behov inom idrotten finns. I studiecirkelform (SISU Idrottsutbildarna) kan även föreningars policy diskuteras och tas fram, dvs. vilken syn har vi på barnidrotten? Vad vill vi med den och hur kan vi på bästa sätt tillvarata barns behov inom idrotten?

För att få ytterligare kunskaper inom detta fält skulle det vara betydelsefull om framtida forskning försökte identifiera i vilken omfattning ”toppning” förekommer inom barnidrott. Forskningen skulle med fördel kunna rikta in sig mot att försöka identifiera om ”toppning” förekommer mer bland flick- eller bland pojklagen, bland utbildade eller utbildade ledare, i föreningar som har policy eller inte osv. Vidare vore det intressant att studera om det finns etniska skillnader. Då Sverige, och svensk barnidrott, har blivit mångkulturellt vore kunskap om ämnet utifrån ett kulturellt perspektiv berikande. Hur ser invandrabarn och ledare med invandrabakgrund på fenomenet ”toppning”? Skiljer de sig från svenska barn och ledare? I så fall på vilket sätt? Vilken syn och policy ”tar de med sig” från sina hemländer? Hur kan olikheterna i så fall integreras? Dessutom vore det av intresse att studera hur svensk barnidrott förhåller sig till ”toppning” jämfört med andra länder, både i Skandinavien men även i ett större europeiskt och globalt perspektiv? Kunskap om dessa aspekter ger goda möjligheter att strukturera barnidrotten på ett gott vis, där barns behov, och inte vuxnas är i centrum!

REFERENSER

- American Academy of Pediatrics, Committee on sports Medicine and Fitness and Committee on School Health (2000). Intensive training and Sports specialization in Young Athletes. *Pediatrics*, 106, 154-156.
- American Academy of Pediatrics, Committee on sports Medicine and Fitness and Committee on School Health (2001). Organized sports for Children and Preadolescents. *Pediatrics*, 107, 1459-1461.
- Brustad, R.J. (1992). Integrating socialization influences into the study of children's motivation in sport. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 14: 59-77.
- David, P. (1999). Children's rights and sports. Young athletes and competitive sports: exploit and exploitation. *The International Journal of Children's Rights*, 7: 53-81.
- DuBois, D.L., Tevendale, H.D., Burk-Braxton, C., Swenson, L.P & Hardesty, J.L. (2000). Self system influences during early adolescence: Investigation of an integrative model. *Journal of Early Adolescence*, 20: 32-43.
- Engström, L.M. (2004). Barns och ungdomars idrottsvanor i förändring. I A. Forsberg (Red.), *Svensk Idrottsforskning*, 4 (sid.10-15). Stockholm AB: Grafiska Huset.
- Eriksson, S. (2001). *Vägen till A-landslaget*: En studie av 1011 svenska elitidrottare år 2000. Stockholm: Riksidrottsförbundet.
- FoU-rapport 2004:7. (2004). *Den goda barnidrotten. Föräldrar om barns idrott*. Stockholm: Riksidrottsförbundet, Idrottens Hus.
- Franzén, M. & Peterson, T. (2001). *Football involvement and gender differences*. Paper presenterat på den 5:e ESA konferensen i Helsingfors, 28 augusti-1 september.
- Fridlund, B. & Hildingh, C. (2000). *Qualitative Research Methods in the Service of Health*. Lund: Studentlitteratur.
- Glamser, F.D. & Vincent, J. (2004). The relative age effect among elite American youth soccer players. *Journal of sport Behavior*, 27,1:31-38.
- Hinic, H. (2001). Självkänsla inom ungdomsidrotten. I A. Forsberg (Red), *Svensk Idrottsforskning*, 4, (sid. 32-35). Stockholm AB: Grafiska huset.
- Hinic, H. (2004). Psykologiska, sociala och motivationsfaktorer inom ungdomsfotbollen. Stockholm: Stockholms universitet, psykologiska institutionen. (Licenciatuppsats).
- Hinic, H. & Hassmén, P (2001). Idrottsmotivation, självkänsla och ledarstöd inom barn- och ungdomsidrotten. I G. Patriksson (Red.), *Aktuell Beteendevetenskaplig Idrottsforskning SVEBI:s årsbok* (sid. 81-88). Lund: Lunds universitet.
- Horn, T.S. & Harris, A. (1996). Perceived competence in young athletes: Research findings and recommendation for coaches and parents. I: F.L. Smith R.E. Smoll (red), *Children and Youth in Sport: A Biopsychological Perspective* (s. 309-329). Madison, WI: Brown & Benchmark.
- Kvale, S. (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.
- Lindgren, E. C. (2002). *Empowering young female athletes: A possible challenge to the male hegemony in sport*. A descriptive and interventional study. Gothenburg, Sweden, Gothenburg University, Acta Universitatis Gothenburgensis.
- Marton, F. & Booth, P. (1997). *Learning and Awareness*. Mahwah, New Jearsey: Erlbaum.
- Peterson, T. (2004a). *Landskrona BOIS som uppfostrings- och utbildningsmiljö*. Malmö: Malmö Högskola. (Opublicerat material).

- Peterson, T. (2004b). *Selektions- och rangordningslogiker inom svensk ungdomsfotboll*. Malmö: Malmö Högskola. (Opublicerat material)
- Pramling Samuelsson, I. & Asplund Carlsson, M. (2003). *Det lekande lärande barnet i en utvecklingspedagogisk teori*. Stockholm: Liber.
- Redelius, K. (2002). *Ledarna och barnidrotten: Idrottsledarnas syn på idrott, barn och fostran*. Stockholm: HLS förlag. Lärarhögskolan i Stockholm.
- Riksidrottsförbundet. (1995). *Idrotten vill. Verksamhetsidé och riktlinjer för idrottsrörelsen in i 2000-talet*. Farsta: Riksidrottsförbundet.
- Riksidrottsförbundet. (2004). *Om barnidrott*. <http://www.rf.se>
- Saffici, C. (1998). Conducting a coaching session. *Journal of Physical Education, Recreation & Dance*, 69, 8:44-46.
- Schelin, B. (1995). *Det ödesdigra kroppsidealet*. I G. Patriksson (Red), *Aktuell Beteendevetenskaplig Idrottsforskning*. SVEBIS Årsbok. Lund: Lunds universitet.
- Smoll, F.L. & Smith, R.E. (1989). Leadership behaviors in sport: A theoretical model and research paradigm. *Journal of Applied Social Psychology*, 19: 1522-1551.
- SOU. (2000). Hälsa på lika villkor. Nationella mål för folkhälsan. Slutbetänkande av Nationella folkhälsokommittén. Statens offentliga utredningar 2000: 91. Stockholm: Socialdepartementet.
- Svensson, L. (1997). Theoretical foundations of phenomenography. *Higher Education Research & Development*, 16, 2: 159-171.
- Thomsson, H. (2002). *Reflexiva intervjuer*. Studentlitteratur: Lund.
- U.S. Department of Health and Human Services. *Physical activity and health: A report of the Surgeon General*. Atlanta, GA: Centers of Disease Control, 1996.
- Wenestam, C.G. (2000). *The phenomenographic method in health research*. I B. Fridlund & C. Hilding, (Red), *Qualitative Research Methods in the Service of Health*. Lund: Studentlitteratur.
- Wolff, A. & Menez, G. (2003). The American athlete age 10. *Sport Illustrated*, 99, 13:59-67.
- Wong, E.H & Bridges, L.J. (2001). Age-related differences in inter- and intrapersonal variables related to motivation in a group setting. *The Journal of Sport Psychology*, 134, 4: 497-509.

Bilaga I

Intervjuguide

Ingångsfrågor till barnen.

Uppföljande frågor som vad de tycker om de olika fenomen som det frågas om och hur det känns etc är naturligtvis inte med i guiden. Till de barn som är med i fler lagidrotter ställs frågor om hur det fungerar även i den idrotten.

Varför idrottar du? Berätta!

Hur länge har du hållit på och idrotta?

Håller du på med någon/några andra idrotter?

Hur trivs du i ditt lag? Berätta!

Är du ofta med några av dina lagkamrater utanför idrotten?

Hur gick det för ditt lag förra säsongen?

Hur gick för dig som spelare?

Har du några drömmar med idrotten?

Är någon av dina föräldrar med på träningar och matcher? Berätta!

Hur ofta tränar ditt lag i veckan?

Hur ofta tränar du i veckan?

Får ni vara med och bestämma hur träningarna skall vara?

Hur ofta har ni match?

Hur många är ni i erat lag?

Kan du berätta vilka det är som brukar få vara med och spela matcher?

Kan du berätta vilka det är som brukar få vara med och spela i turneringar?

Vem är det som tar ut laget?

Finns det någon annan som kan påverka uttagningen? Berätta!

Pratar du och dina kompisar om hur tränaren tar ut laget?

Kan du berätta vilken plats du brukar spela på?

Trivs du på den platsen?

Får ni vara med och bestämma vilka platser ni skall spela på? Berätta!

Lyssnar tränaren på om du vill spela lite längre?

Får alla barn spela lika länge under en match? Berätta hur det brukar gå till.

Händer det att vissa barn får spela längre tid på matcher än andra barn?

Vem bestämmer vem som får spela mycket eller lite?

Bilaga 2

Intervjuguide

Ingångsfrågor till ledarna

Hur länge har du varit tränare? Tränat detta lag?

Kan du berätta varför du började som tränare?

Har du någon tränarutbildning och i så fall vilken/vilka?

Har du någon annan/några andra ledarfunktioner i föreningen?

I boken "Världens bästa lag" av Lindwall, Johnson & Åström beskrivs tre typer av ledare; jag-centrerad, jag/lag-centrerad och lag-centrerad. (Vi beskriver dessa för informanten.) Berätta på vilket sätt du fungerar utifrån dessa tre typer?

Vilken/vilka uppgifter anser du är viktig att arbeta med inom ungdomsidrott?

Vad vill din förening med barn- och ungdomsidrotten? (idé/syfte/målsättning etc)

Hur ställer du dig till detta? (Håller du med eller finns det delar som bör ändras?)

Hur mycket påverkar detta (föreningens idé/syfte/målsättning med barn-och ungdomsidrotten) ditt sätt att leda laget?

Anser du att det finns en särskild norm för hur man sköter laget under match eller turnering? Följer du den normen?

Deltar ni i något seriespel?

Hur många spelare består laget av?

Vem är det som tar ut laget?

Hur ofta tränar laget i veckan?

Hur ofta har ni match?

Kan du berätta hur du/ni brukar göra när ni tar ut spelare inför match? (Vilka får vara med? Har barnen bestämda positioner eller alternerar det?)

Kan du berätta hur du/ni brukar göra när ni tar ut spelare inför en turnering? (Vilka får vara med? Har barnen bestämda positioner eller alternerar det?)

Hur får barnen i ditt/erat lag utvecklas och växa med uppgiften?

Hur ser du på att låta en spelare flytta upp en åldersgrupp ifall han/hon är avsevärt mycket bättre än övriga i laget?

Låter du vissa spela längre om det är jämt eller en viktig match?

Hur ser du på att dela in barnen i ett "lite bättre" lag och ett "lite sämre" lag?

Finns det ett föräldraengagemang runt laget? (Hur visar det sig?)

Känner du någon press från föräldrarna när det gäller att exempelvis sköta laget? (Om ja, på vilket sätt?)

Känner du någon påtryckning från barnen när det gäller att sköta laget?

Hur gick det för laget förra säsongen? (Är du/ni nöjda med det?)

Är det viktigt för laget att vinna?

Vad har du/ni för planer med laget inför nästa år?

RIKSIDROTTSFÖRBUNDET

Idrottens Hus, 114 73 Stockholm • Tel: 08-699 60 00 • Fax: 08-699 62 00
E-post: riksidrottsforbundet@rf.se • Hemsida: www.rf.se

